

saaledes, at han kan ønske at gaae ind paa den som fordeelagtig for sig. Nu spørger jeg, hvad har man givet Godseieren for at sikkre ham imod, at Taxationen ikke bliver for lav? Man har ligestrax ovenpaa sagt, at naar Taxationen er for lav, saa kan vedkommende Godseier lægge $\frac{1}{3}$ til, og saa faaer han selv Gaarden. Jeg veed nu ikke, om man derved har villet antyde, at den Deel, som Godseieren fornuftigviis maa afgive, skal være $\frac{1}{3}$ af Værdien. Jeg vil nu foreløbig ansee det for et Punkt, hvorom der ikke kan disputeres; jeg vil antage det for givet; men dermed synes jeg ikke engang, at Sagen er klar; thi vedkommende Godseier kan nemlig ikke tage Gaarden strax; han skal vente, indtil Fæstebidighed indtræder, hvilket maaskee først skeer om 20 à 30 Aar, og han skal dog alligevel strax erklære, hvilken Værdi han sætter paa Gaarden til et saa fjernt Tidspunkt. Jeg skal ogsaa bemærke, at jeg anseer det for mindre heldigt, at Valget af Taxatorer er lagt i Amtsraadets Hænder. Det forekommer mig, at det vilde være rigtigere at lægge Valget i Regjeringens Haand, som maa antages at staae upartist ligeoverfor de forskjellige Parter; thi jeg troer, at Godseierne absolut ere i Minoriteten i Amtsraadet. Jeg skal være langt fra at tillægge enten Amtsraadets Majoritet eller de Mænd, som blive udvalgte af Amtsraadet til Taxatorer, nogen Tilbøielighed til at gaae Noogens Ret for nær; men det ligger nu engang i Sagens Natur og i den menneskelige Charakter, at den Stilling, man indtager, har Indvirkning paa Ens Tænkemaade, og det forekommer mig derfor, at der er størst Rimelighed for at antage, at de Taxationsmænd, som ville blive udnævnte af Amtsraadet, mere ville have Dinene aabne for det, der talte til Fordeel for Bonden, end for det, der talte til Fordeel for Godseieren.

Der er endnu et Punkt, som jeg vil omtale, og det er, at Godseieren vil faae den største Deel af Kjøbesummen betalt i Papirer, som ere underkastede maaskee temmelig betydelige Coursforandringer. Man kan ikke engang sige, at vedkommende Godseier har den Forudsætning for sig, naar han afhænder en heel

Deel, at disse Papirer efterhaanden ville blive udtrukne til Indløsning, hvorved han efterhaanden vilde komme i Besiddelse af sin fulde Capital, thi den foreslaaede Creditkasse skal nemlig ikke aarlig ved Lodtrækning indløse en Deel af Obligationerne efter Paalydende, nei, dette skeer kun i det Tilfælde, at Obligationerne staae i eller over pari, at de skulle indløses saaledes, hvorimod Indkjøb paa Markedet finder Sted, naar de staae under pari, og paa den Maade kan den vedkommende Godseier, naar han vil have fuld Valuta for sine Obligationer, maaskee komme til at vente et Par Menneftaalder, indtil Amortisation med $\frac{1}{2}$ pCt. aarlig har fundet Sted, og det vilde dog være en temmelig lang Tid. Hvad angaaer Regjeringens Forhold til denne Sag, da skal jeg kun udtale, at det staaer klart for mig, at der i en saadan Sag som denne, hvor der handles om Værdier til et Beløb af c. 50 Millioner, ikke kan sættes Noget igjennem, uden at Regjeringen er i fuldkommen Samstemning baade med Sagens Princip og dens nærmere Udførelse. Til disse Bemærkninger skal jeg indfrænke mig.

Sage: Da dette Forslag forelaa forrige Gang, stemte jeg for det, ikke fordi jeg lo havde stor Betænkelse med Hensyn til vigtige Bestemmelser i Loven, men Forholdet var dengang saaledes, at begge Rigsdagens Afdelinger vare blevne enige om en fælles Beslutning, som man ventede, at Regjeringen vilde gaae ind paa; Forsøget paa at bringe Fæstefagen igjennem mislykkedes imidlertid. Da det var vigtigt at vide, hvorledes Landstthinget under disse forandrede Forhold vilde stille sig til Sagen, stemte jeg for Sagens Overgang til tredje Behandling. Jeg tilstaaer, at for mig har Sagen nu væsentlig forandret sig; der er ikke Tale om, at Landstthinget skulde bringe en Lov igjennem, der lignede denne. De Betænkelseheder, jeg dengang havde ved Loven, have derved vundet forøget Styrke. Den første er allerede udtalt af flere Talere, og det er den, at man ved denne Lov griber ind i bestaaende Contractforhold. Jeg har altid betragtet det som en af de største Farer ved Loven, at den forstyrrer Contracter mellem